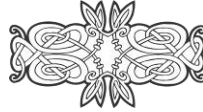

ІННОВАЦІЙНО-
ІНВЕСТИЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ

INNOVATION
AND INVESTMENT
PROVIDING OF ECONOMIC
DEVELOPMENT

УДК 330.341.1
JEL Classification G21

Ільїна Олена

к.е.н., доцент кафедри менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана»
м. Київ, Україна

E-mail: elena.ilina060254@gmail.com

Ільїн Владислав

аспірант кафедри менеджменту
Луганський національний університет ім. Т. Шевченка
смт. Старобільськ, Україна

E-mail: villin2015@gmail.com

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки неможливе без розвитку інноваційного забезпечення аграрних підприємств, активізації інноваційної діяльності в усіх сферах життєдіяльності, що має забезпечити позитивні структурні зміни в економіці, усунути її технологічне відставання від провідних країн світу та надати поштовх до стабільного економічного розвитку. Це створює необхідність у переході економіки на інноваційну модель функціонування та розвитку.

При проведенні дослідження застосовувалися історичний, монографічний, економіко – математичний та статистико – економічний методи дослідження.

У статті досліджено сутність інновацій та інноваційного процесу. Визначено основні проблеми розвитку інноваційної діяльності, що сповільнюють розвиток, та процесу впровадження інновацій у сфері сільського господарства.

Доведено, що інноваційна та науково-технічна діяльність в усіх сферах агропромислового комплексу є складною та багатогранною; що впровадження інновацій, враховуючи особливості інноваційної діяльності аграрних підприємств, сприятимуть підвищенню ефективності його діяльності, розробці нових сортів, порід і видів тварин, забезпечить стабільність розширеного відтворення агропромислового виробництва тощо. Виокремлено та систематизовано основні причини та чинники уповільнення інноваційного розвитку в агропромисловому комплексі.

Посилення інноваційної активності сільгоспвиробників можливе передусім за покращення їх загального фінансового стану, на що мають бути спрямовані першочергові заходи державної аграрної політики. Держава може забезпечити активізацію інноваційної діяльності в галузі також за умов: створення і підтримання об'єднань малих господарств і сімейних фермерів (зокрема кооперативів) як засобу розширення можливостей інвестування таких виробників, просування у їх середовищі науково-технічних інновацій; активізації діяльності державних академічних і галузевих науково-дослідних інститутів щодо співпраці з аграрними підприємствами та покращення поінформованості аграріїв у сфері поширення інновацій.

Ключові слова: аграрні підприємства, інновації, інноваційні процеси, інноваційна діяльність, конкурентоспроможність.

Вступ.

Агропромисловий комплекс на даний момент є одним з найважливіших та найбільших секторів економіки України, в ньому формується більшість продовольчих ресурсів. Основним завданням агропромислового комплексу у сьогоденні є забезпечення продовольчої безпеки країни, сприяння забезпеченню її енергетичної безпеки, покращення та якісне використання експортних можливостей щодо збуту надлишків продовольства. Таким чином, можна стверджувати, що від стану та рівня розвитку агропромислового комплексу залежить стан економіки, політичної системи країни та, найголовніше, соціальна стабільність держави.

Сучасні реалії української економіки характеризуються постійним збільшенням ролі інновацій, як ключового чинника успіху у конкурентній боротьбі. Це створює необхідність у переході економіки на інноваційну модель функціонування та розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми розвитку інноваційної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва завжди користувалися популярністю серед вчених-економістів. Їхнім дослідженням займалася та продовжує займатися велика кількість вчених, оскільки вони є доволі актуальними та потребують вирішення, враховуючи постійну швидкоплинність економічних процесів. Зокрема, ці проблеми відображені у працях таких науковців, як А. Буряк [1], Б. Вишнівська [2], О. Гнаткович [3], А. Гребеннікова [4], О. Дацій, І. Єпіфанова [5], В. Ільїн [6], А. Касич [7], М. Ревенко [8], О. Яновська та інші. Проте, здійснивши аналіз публікацій з даної теми, можна стверджувати, що досі залишаються невирішеними такі питання, як узагальнення проблем та перспектив розвитку інноваційної діяльності з врахуванням специфіки виробництва сільськогосподарської продукції, формування пріоритетного підходу до ефективного використання інновацій в агропромисловому комплексі України.

Мета.

За мету досліджень було поставлено вивчення проблем розвитку інноваційної діяльності та процесу впровадження інновацій у сфері сільськогосподарського виробництва. Об'єктом дослідження є наявні економічно активні підприємства. Предметом дослідження є інноваційна діяльність у сфері сільського господарства.

Методологія дослідження.

При проведенні дослідження застосовувались монографічний методи, метод узагальнення, методи статистичної обробки інформації.

Результати.

Поняття «інноваційна діяльність» включає сукупність ресурсного потенціалу, встановлених процедур, принципів та фінансових, інформаційних механізмів, які забезпечують генерування ідей, їхній відбір, реалізацію та створення вартості в межах аграрних підприємств [9].

Інноваційна діяльність у сьогоденні відіграє одне з найважливіших місць у розвитку всіх галузей, що впливають на стан економіки країни, оскільки, інноваційний розвиток економіки за сучасних умов є рушійною силою зростання ефективності виробництва. Агропромисловий комплекс не є винятком, тому необхідною умовою успішного розвитку агропромислових підприємств є впровадження інноваційних процесів та дієве правове їх регулювання у сфері сільськогосподарського виробництва.

Водночас, слід зазначити, що на сьогодні економіка України та зокрема аграрний сектор характеризується невисокими показниками інноваційної діяльності, проте є й позитивні зрушення. Не всі, на жаль, агропромислові підприємства в змозі застосовувати інновації у повсякденній роботі. У зв'язку з цим виникають особливості інноваційної діяльності та процесів впровадження інновацій у

виробничу діяльність агропромислового комплексу. Вони різняться різноманітністю регіональних, галузевих, функціональних, технологічних та організаційних особливостей і є пов'язаними з його специфікою, а саме: залежністю від природно-кліматичних умов, тривалим процесом обробки; дослідженням живих організмів; високим рівнем економічного ризику; сезонним характером виробництва тощо. Отже, до особливостей інновацій, що застосовуються в сільськогосподарському виробництві, належать: регіональний характер розробки інновацій, врахування природно-кліматичних умов, значна тривалість процесу розробки та переважно поліпшуваний характер інновацій і головна роль науково дослідних установ у процесі інноваційної діяльності [10].

Врахування цих особливостей та застосування інновацій на їх основі, перш за все, сприятиме підвищенню ефективності функціонування аграрної галузі, забезпечить стабільність розширеного відтворення агропромислового виробництва, впровадження в господарську практику результатів досліджень і розробок у вигляді нових сортів, порід і видів тварин та птиці, добрив і засобів, що сприяють захисту продукції рослинництва та тваринництва, винайдення нових технологій в рослинництві, тваринництві та переробній промисловості тощо.

На думку Г. М. Саранчука [11], основними особливостями інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві є:

- 1) різноманітність сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, вагома різниця в технологіях їх виробництва;
- 2) значна диференціація окремих регіонів країни за агротехнологічними умовами виробництва;
- 3) залежність використовуваних у сільському господарстві технологій від природних умов;
- 4) розпорошеність сільськогосподарського виробництва на значній території;
- 5) велика різниця в періодах виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції;
- 6) відособленість сільськогосподарських товаровиробників від наукових установ, що займаються виробництвом науково-технічної продукції;
- 7) відсутність організаційно-економічного механізму передачі досягнень науки сільськогосподарським товаровиробникам.

А.М. Зоргач [12] вважає, що «інноваційна діяльність, як і інноваційний процес у аграрному секторі, порівняно з іншими галузями, характеризується тривалими термінами розробок та апробації, що пов'язано зі значною потребою у часі для того, щоб вивести нові сорти рослин чи породи тварин».

Інноваційна модель розвитку, як економічна система, орієнтується на створення економічних, організаційних, правових, соціальних умов, що забезпечують ефективне відтворення, розвиток і використання науково-технічного потенціалу країни, впровадження вітчизняних екологічно безпечних, новітніх ресурсозберігаючих технологій.

В інноваційному розвитку беруть участь чинники і умови, необхідні для його здійснення, тобто – складові інноваційного потенціалу, які спробуємо прокласифікувати у табл. 1.

Проаналізувавши та узагальнивши сучасну ситуацію інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва, можна стверджувати що її стан на аграрних підприємствах пригальмований і перебуває не у найкращому положенні. Існує велика кількість невирішених проблем щодо впровадження та застосування інновацій, що виникають на основі певних причин та чинників, які викликають уповільнення інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва. Внаслідок чого відбувається втрата підприємством конкурентоспроможності, адже зараз попитом користуються інноваційні товари, тобто ті, які виготовлені за новою технологією, є вдосконаленими.

До основних причин та чинників, що спричиняють уповільнення інноваційного розвитку в агропромисловому комплексі можна віднести такі: (рис. 1).

Проаналізувавши рис. 1 можна сказати, що до факторів стримування інноваційного розвитку в аграрних підприємствах можна віднести наступні:

Таблиця 1

Класифікація складових інноваційного розвитку за предметом та сферою застосування в сільському господарстві*

Ознака класифікації	Вид інновацій, їхня змістовна спрямованість
Економічні	Інновації пов'язані із створенням нових та удосконаленням старих форм і механізмів інноваційного розвитку підприємства, а також створенням нових форм організації, планування та управління, раціоналізації системи калькуляції внутрішньовиробничих витрат
Юридичні	Інноваційна діяльність передбачає удосконалення нормативно-правової бази, що регулює всі види діяльності
Біологічні	Інноваційні процеси спрямовані на виведення нових порід тварин, нових сортів і гібридів сільськогосподарських рослин
Технічні	Інновації спрямовані на вдосконалення наявних і створення нових технологій ведення сільськогосподарського виробництва, високоврожайних сортів культур і елітних порід тварин
Управлінські	Інноваційна діяльність охоплює створення нових форм організації та мотивації праці, винайдення нових методів ефективного управління персоналом та удосконалення існуючих методів роботи апарату управління на сільськогосподарському підприємстві
Соціальні	Інновації спрямовані на забезпечення сприятливих умов для життя, праці і відпочинку сільського населення, стимулювання творчої діяльності, професійну підготовку і підвищення рівня кваліфікації кадрів, вирішення проблем в галузі охорони здоров'я працюючих

*Джерело: власне дослідження.

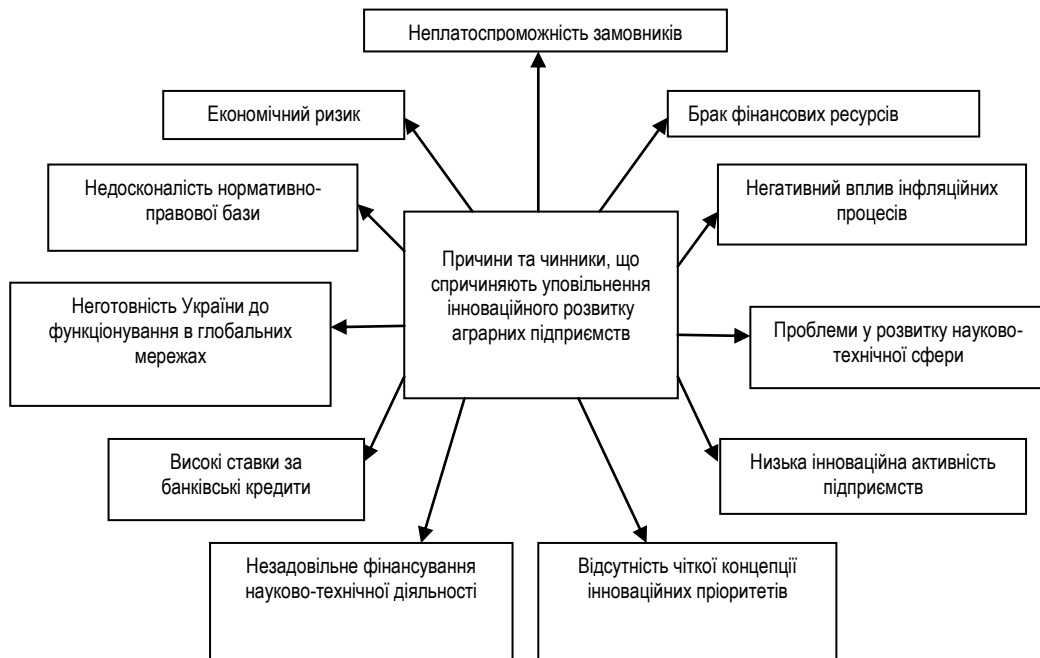

Рис. 1. Причини та чинники уповільнення інноваційного розвитку в аграрних підприємствах*

*Джерело: розробка автора.

- брак фінансових ресурсів;
- відсутність чіткої концепції інноваційних національних пріоритетів;
- негативний вплив інфляційних процесів;
- системні проблеми у розвитку наукової та науково-технічних сфер;
- високі відсоткові ставки за банківські кредити;
- незадовільне фінансування наукової та науково-технічної діяльності;
- неплатоспроможність замовників;
- економічний ризик;
- низька інноваційна активність вітчизняних підприємств;
- неготовність України до повноцінного функціонування в глобальних мережах та

структурах;

- недосконалість нормативно-правової бази регулювання інноваційної діяльності.

Агропромислові підприємства здійснюють вагомий внесок у розвиток галузі і економіки країни в цілому. Агропромисловий сектор України є також одним з найважливіших компонентів економічних систем більшості країн світу з ринковою економікою. Західні країни зацікавлені у нашій продукції, але існують чіткі вимоги до якості товарів та послуг, особливо виробників сільськогосподарської продукції, через відповідні відхилення до яких втрачено цю зацікавленість. Тому для завоювання продовольчого ринку Європейського союзу нашій державі потрібно розробити та втілити в життя цілу низку змін, що сприятимуть подальшому розвитку галузі в цілому і її окремих складових.

Україна досі продовжує втрачати позиції у глобальному рейтингу країн світу за показником економічної конкурентоспроможності. За опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 (The Global Competitiveness Index) Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтинговому списку посідала 79-у позицію) [13].

Реалізація розвитку сільськогосподарських підприємств на інноваційній основі в сучасних умовах є гарантією їхнього ефективного існування, створює перспективи росту та забезпечує довгострокові конкурентні переваги. Для цього створені відповідні правові засади. За багато років історії впровадження інноваційної діяльності в процес виробництва сільськогосподарської продукції, затверджена велика кількість нормативних актів, законів, зокрема, інноваційне національне законодавство включає норми Конституції України, Господарського кодексу [14], Закону України «Про інноваційну діяльність» [15], Закону України «Про пріоритетні напрямки розвитку інноваційної діяльності в Україні» [16], Закону України «Про наукову і науково технічну діяльність» [17] тощо. Проте, маючи доволі потужну нормативно-правову базу, Україна досі відповідним чином не забезпечує розвиток інноваційної системи агропромислового комплексу, як самостійного об'єкта державної політики, у великій кількості статей немає єдиного, конкретного плану, пропозицій щодо дій, змін, які могли б покращити ситуацію.

Згідно «Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року» основними цілями розвитку аграрного сектору є [18]:

- гарантування продовольчої безпеки держави;
- забезпечення прогнозованості розвитку та довгострокової стійкості аграрного сектору на основі його багатокладності;
- сприяння розвитку сільських поселень та формування середнього класу на селі через забезпечення зайнятості сільського населення та підвищення його доходів;
- покращення інвестиційної привабливості галузей аграрного сектору та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств;
- підвищення рівня конкурентоспроможності продукції, ефективності галузей, стабільності ринків;
- розширення участі України у забезпеченні світового ринку продукцією сільського

господарства та продовольством;

- раціональне використання сільськогосподарських земель та зменшення техногенного навантаження аграрного сектору на довкілля.

Беручи за основу історію розвитку сільського господарства, можна стверджувати, що інноваційний розвиток аграрної економіки забезпечує відповідна інноваційна політика, яка здійснюється через інноваційний розвиток діяльності сільськогосподарських підприємств.

Висновки і перспективи.

Виконавши дослідження, в підсумку можна зазначити, що інноваційна та науково-технічна діяльність в усіх сферах агропромислового комплексу є складною та багатогранною. Інноваційна діяльність на підприємствах аграрного сектору формується завдяки впливу національної інноваційної системи. Проте впровадження інноваційних технологій та перехід агроформувань на інноваційну модель розвитку є серйозним завданням для будь-якого підприємства та перспективним напрямком, що створює сприятливе середовище для управління сталим конкурентоспроможним розвитком реформованого аграрного сектора, трудовими, природними, матеріально-технічними та фінансовими ресурсами.

Також вагомим фактором для ефективного управління інноваційною діяльністю є врахування наявності інноваційного потенціалу та системності процесу. Реалізація, навіть частково, технологій, що стосуються інноваційної діяльності в Україні, сприятиме значному підвищенню рівню інноваційної активності підприємств. Цьому може сприяти держава. Вона повинна надавати фінансову допомогу у вигляді позик, кредитів, проводити кредитну та амортизаційну політику для отримання підприємствами прибутку та забезпечення відповідного рівня розвитку.

Посилення інноваційної активності сільгоспвиробників можливе передусім за покращення їх загального фінансового стану, на що мають бути спрямовані першочергові заходи державної аграрної політики. Держава може забезпечити активізацію інноваційної діяльності в галузі також за умов: створення і підтримання об'єднань малих господарств і сімейних фермерів (зокрема кооперативів) як засобу розширення можливостей інвестування таких виробників, просування у їх середовищі науково-технічних інновацій; активізації діяльності державних академічних і галузевих науково-дослідних інститутів щодо співпраці з аграрними підприємствами та покращення поінформованості аграріїв у сфері поширення інновацій.

Список використаних джерел

1. Буряк А. В. Інноваційний потенціал аграрного сектору економіки. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*, 2014. Вип. 200(1). С. 56-64.
2. Вишнівська Б. В. Оцінка залежності конкурентоспроможності підприємств від інноваційної діяльності. *Економіка АПК*. 2017. № 8. С. 33–37.
3. Гнаткович О. Д. Активізація інновацій у сільське господарство України. *Ефективна економіка*. 2009. URL: www.economy.nauka.com.ua. (дата звернення: 28.11.2018).
4. Гребіннікова А. А. Розвиток сільського господарства на інноваційній основі. *Ефективна економіка*. 2016. № 12. С. 23-29.
5. Спіфанова І. Ю., Гладких Д. О. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 354-360.
6. Ільїн В.Ю. Модель інноваційного розвитку аграрних підприємств в умовах глобалізації. *Інноваційна економіка АПК*. 2014. № 1. С. 4-8.
7. Касич А. О., Налісна М. В. Роль інновацій у розвитку сільського господарства: зарубіжний досвід. *Інноваційна економіка*. 2017. № 11/12. С. 27-31.
8. Ревенко М. В. Удосконалення державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки. *Економіка України*. 2011. № 12. С. 51–55.
9. Замрига А. В. Інноваційна діяльність, як фактор конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 41-44.

10. Янковська О. І. Особливості інновацій в сільському господарстві. *Економіка. Управління. Інновації*. 2010. № 2. С. 35-40.
11. Саранчук Г. М. Інноваційний розвиток сільського господарства як основа підвищення його конкурентоспроможності. *Інноваційна економіка*. 2010. № 1. С. 26-32.
12. Зоргач А.М. Ефективність застосування інноваційних проектів в аграрних підприємствах. URL: http://www.confcontact.com/2008dec/5_zorgach.htm. (дата звернення: 15.11.2018).
13. Глобальний індекс конкурентоспроможності України. URL: <http://edclub.com.ua/tegy/indeks-globalnoyikonkurentospromozhnosti>. (дата звернення: 15.11.2018).
14. Господарський кодекс України : станом на 12.12.2008 р. №436-IV. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 20.08.2018).
15. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року №40-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. (дата звернення: 28.08.2018).
16. Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку інноваційної діяльності в Україні» від 8 вересня 2011 року №3715-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>. (дата звернення: 18.11.2018).
17. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 року №848-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>. (дата звернення: 20.08.2018).
18. Міністерство аграрної політики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.minagro.gov.ua>. (дата звернення: 08.11.2018).

Статтю отримано: 12.09.2018 / Рецензування 15.10.2018 / Прийнято до друку: 21.12.2018

Olena Ilina

Ph.D. (in Economics), Associate Professor
Department of Management

State Higher Educational Institution "Kyiv National Economic University named after V. Hetman"
Kyiv, Ukraine

E-mail: elena.ilina060254@gmail.com

Vladislav Ilin

Postgraduate Student

Department of Management

Lugansk National University named after. T. Shevchenko
Starobilsk, Ukraine

E-mail: villin2015@gmail.com

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract

Increasing the competitiveness of the national economy is impossible without the development of innovation support for agrarian enterprises, the activation of innovation activities in all spheres of life, which should provide positive structural changes in the economy, to remove its technological lag from leading countries of the world and to give impetus to stable economic development. This creates the need for the transition of the economy to an innovative model of operation and development.

The article deals with the essence of innovation and innovation process. It is determined that the development of Ukrainian agriculture should be carried out on an innovative basis. The basic problems of development of innovation activity, which slow down development, and the process of introduction of innovations in the field of agriculture are determined. It is proved that innovation and scientific and technical activities in all spheres of the agro-industrial complex are complex and multifaceted; taking into account the peculiarities of the innovation activity of the agroindustrial complex, will increase the efficiency of its activities, develop new varieties, breeds and species of animals, ensure the stability of the extended reproduction of agro-industrial production, etc. The main causes and factors of slowing down of innovation development and agro-industrial complex are singled out and systematized. Increasing the innovative activity of agricultural producers is possible, first of all, for improving their overall financial situation, which should be directed to the priority measures of the state agricultural policy. The state can provide activation of innovation activity in the industry also under the following

conditions: creation and support of associations of small farms and family farmers (in particular cooperatives) as a means of expanding the possibilities of investing such producers, promoting their scientific and technical innovations in their environment; activating the activity of state academic and branch research institutes in cooperation with agrarian enterprises and raising the awareness of agrarians in the field of innovation promotion.

Keywords : agricultural enterprises, innovation, innovation processes, innovation activity, competitiveness.

References

1. Buriak, A.V. (2014). Innovatsiyni potentsial ahrarnoho sektoru ekonomiky [Innovative potential of the agrarian sector of the economy]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya : Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes* [Scientific herald of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine. Series: Economics, Agrarian Management, Business], 200(1), 56-64. [in Ukrainian]
2. Vyshnivska, B.V. (2017). Otsinka zalezhnosti konkurentospromozhnosti pidpriemstv vid innovatsiinoi diialnosti [Assessment of the dependence of enterprises competitiveness on innovation activities]. *Ekonomika APK*. [Economics of AIC], 8, 33–37. [in Ukrainian]
3. Hnatkovich, O.D. (2009). Aktyvizatsiia innovatsii u silske hospodarstvo Ukrainy. *Efektivna ekonomika*. Retrieved from: www.economy.nayka.com.ua [in Ukrainian]
4. Hrebinnikova, A.A. (2016). Rozvytok silskoho hospodarstva na innovatsiini osnovi [Development of agriculture on an innovative basis]. *Efektivna ekonomika* [Effective economy], 12, 23-29. [in Ukrainian]
5. Yepifanova, I.Yu., & Hladkykh, D.O. (2018). Innovatsiyni potentsial pidpriemstva: sutnist, skladovi ta faktory vplyvu [Innovative potential of the enterprise: the essence, components and factors of influence]. *Ekonomika i suspilstvo* [Economics and Society], 14, 354-360. [in Ukrainian]
6. Ilin, V.Yu. (2014). Model innovatsiynoho rozvytku ahrarnykh pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii [Model of innovative development of agrarian enterprises in the conditions of globalization]. *Innovatsiina ekonomika APK* [Innovative economy of agroindustrial complex], 1, 4-8. [in Ukrainian]
7. Kasych, A.O., & Nalisna, M.V. (2017). Rol innovatsii u rozvytku silskoho hospodarstva: zarubizhnyi dosvid [The role of innovation in agricultural development: foreign experience]. *Innovatsiina ekonomika* [Innovative economy], 11/12, 27-31. [in Ukrainian]
8. Revenko, M.V. (2011). Udoskonalennia derzhavnogo rehuliuвання rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky [Improvement of state regulation of the agrarian sector of the economy]. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine], 12, 51-55. [in Ukrainian]
9. Zamryha, A.V. (2014). Innovatsiina diialnist, yak faktor konkurentospromozhnosti pidpriemstv ahrarnoho sektoru [Innovative activity as a factor of competitiveness of enterprises in the agrarian sector]. *Yevropeiskii perspektyvy* [European perspectives], 3, 41-44. [in Ukrainian]
10. Yankovska, O.I. (2010). Osoblyvosti innovatsiy v silskomu hospodarstvi [Features of innovation in agriculture]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii* [Economy. Management. Innovations], 2, 35-40. [in Ukrainian]
11. Saranchuk, H.M. (2010). Innovatsiyni rozvytok silskoho hospodarstva yak osnova pidvyshchennia yoho konkurentospromozhnosti [Innovative development of agriculture as a basis for increasing its competitiveness]. *Innovatsiina ekonomika* [Innovative economy], 1, 26-32. [in Ukrainian]
12. Zorhach, A.M. Efektivnist zastosuvannia innovatsiinykh proektiv v ahrarnykh pidpriemstvakh. www.confcontact.com. Retrieved from http://www.confcontact.com/2008dec/5_zorgach.htm. [in Ukrainian]
13. Hlobalnyi indeks konkurentospromozhnosti Ukrainy. Retrieved from <http://edclub.com.ua/tegy/indeks-globalnoyikonkurentospromozhnosti>. [in Ukrainian]
14. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukrainian]
15. Zakon Ukrainy «Pro innovatsiynu diialnist». Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. [in Ukrainian]
16. Zakon Ukrainy «Pro priorytetni napriamky rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini». Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>. [in Ukrainian]
17. Zakon Ukrainy «Pro naukovu i naukovo-tehnicnu diialnist». Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>. [in Ukrainian]
18. Ministerstvo ahrarnoi polityky Ukrainy. Retrieved from <http://www.minagro.gov.ua>. [in Ukrainian]

Received: 09.12.2018 / Review 10.15.2018 / Accepted 12.21.2018